

Benediktsson
13. júlí 2010

Forsætisráðherra
Jóhanna Sigurðardóttir
Forsætisráðuneytinu

Virðulegi forsætisráðherra

Sú venja hefur ríkt um áratugi að forseti og forsætisráðherra ræði á fundum sínum málefni og viðfangsefni sem þeir telja nauðsynlegt að fjalla um og ráði þeim þar til lykta. Þessi venja hefur gefist vel.

Bréfaskriftir frá embættismönnum forsætisráðuneytisins á borð við bréfin frá 11. júní 2010 og 1. júlí 2010 eiga sér hins vegar engin fordæmi enda er efni þeirra og form hvorki í samræmi við stjórnskipan lýðveldisins, stöðu forsætisráðherra innan ríkisstjórnar sem ekki er fjölskipað stjórnvald, né heldur sjálfstæði forseta Íslands eða Alþingis.

Bréfið sem dagsett er 11. júní 2010 var byggt á margvíslegum mis-
skilningi af þessum toga eins og forseti rakti að eigin frumkvæði á fundi með forsætisráðherra 25. júní 2010. Í framhaldi af því bauð forseti að bréfið yrði dregið til baka svo forðast mætti að áréttu skriflega þennan miskilning. Á fundinum gerði forsætisráðherra engar athugasemdir við röksemdir forseta en kvaðst telja rétt að fyrst bréfið frá forsætisráðuneytinu hefði verið sent yrði því svarað með stuttri tilvísun í miskilning. Það var því gert.

Þessu næst skrifa embættismenn ráðuneytisins annað bréf dagsett 1. júlí 2010 og endurtaka fyrri tilskipanir. Því er rétt að áréttu eftirfarandi:

Forseti Íslands er þjóðkjörinn þjóðhöfðingi sem er ábyrgur gagnvart þjóðinni. Hann heyrir ekki undir forsætisráðuneytið, hvorki valdsvið ráðherra né embættismanna þess. Forsætisráðherra og embættismenn forsætisráðuneytisins hafa ekki boðvald yfir forseta eða geta gefið út tilskipanir um starfshætti hans.

Ríkisstjórn Íslands er ekki fjölskipað stjórnvald. Málefni sem snerta samskipti forseta við önnur ríki heyrja hvað aðkomu ráðherra varðar ekki undir forsætisráðuneytið samkvæmt reglugerð um stjórnarráð Íslands.

Rannsóknarnefndin sem Alþingi setti á fót starfaði í umboði þess og sama gildir um þingmannanefndina sem fjallar nú um skýrsluna. Alþingi hefur í framhaldi af skýrslunni ekki falið forsætisráðuneytinu erindrektur gagnvart forseta Íslands enda hefur forsetaembættið nú þegar átt gott og gagnlegt samstarf við þingmannanefndina án atbeina forsætisráðuneytisins. Sú staðreynd sýnir að málatilbúnaður forsætisráðuneytisins í fyrrgreindum bréfum er rakalaus tilraun til íhlutunar í samskipti forsetaembættisins og Alþingis. Auk þess er rétt að minna á að í skýrslu Rannsóknarnefndarinnar eru forsætisráðherra og forsætisráðuneytinu ekki falin nein verkefni gagnvart forseta Íslands.

Óskiljanlegt er hvers vegna forsætisráðuneytið hefur afskipti af málum með þessum hætti og sendir forseta bréflegar tilskipanir sem hvorki eiga stöðir í stjórnskipun lýðveldisins né skýrslu Rannsóknarnefndarinnar eða ákvörðunum Alþingis. Vera kann að þessi afskipti eigi rætur í þeirri tilhneigingu forystumanna ríkisstjórna sem áberandi hefur verið á undanförunum árum og áratugum og mjög hefur verið til umfjöllunar frá hruni bankanna, að fara út fyrir eðlileg valdmörk sín. Gagnvart embætti forseta birtist sú tilhneiging ekki einvörðungu í bréfunum tveimur heldur kom hún einnig fram á blaðamannafundi forsætisráðherra og fjármálaráðherra 27. apríl 2010.

Forsetaembættið hefur ávallt kappkostað að eiga góð og skilvirk samskipti við forsætisráðuneytið enda þjónar slíkt vinnulag hagsmunum lýðveldisins. Bréfin sem hér hafa verið rædd eru nýjung í þeim samskiptum sem ekki er vænleg til árangurs.

Fundir forseta og forsætisráðherra sem vikið er að í upphafi hafa í áratugi reynst gagnlegur og farsæll vettvangur til að greiða úr málum og tryggja eðlileg samskipti í samræmi við stjórnskipun lýðveldisins. Verður svo vonandi áfram.

Það hefur verið tekið tillit til
Ólafur Ragnar Grímur